

Glosa 3/2023

Autorzy / Tytuły / Abstrakty / Metadane / PL

O spółkach kapitałowych w bieżącym orzecznictwie Sądu Najwyższego

dr Paweł Popardowski

Autor jest adiunktem w Instytucie Nauk Prawnych PAN w Warszawie (ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-7133-5391>).

O spółkach kapitałowych w bieżącym orzecznictwie Sądu Najwyższego

W przedstawionym opracowaniu szerszej analizie zostały poddane trzy zagadnienia problemowe związane z funkcjonowaniem spółek kapitałowych, które znalazły swoje odzwierciedlenie w bieżącej działalności orzeczniczej Sądu Najwyższego. W aspekcie merytorycznym dotyczą one zróżnicowanych wątków problemowych występujących przy wykładni i stosowaniu przepisów Kodeksu spółek handlowych, tj. reprezentacji spółki kapitałowej w sprawach o ustalenie nieistnienia uchwały zgromadzenia wspólników (walnego zgromadzenia akcjonariuszy), nabywania przez wspólników (akcjonariuszy) prawa do dywidendy i zakresu sądowej kontroli uchwały w przedmiocie wypłaty zysku wypracowanego przez spółkę oraz obrotu udziałami w spółce z o.o., co do których w umowie spółki zastrzeżono dopuszczalność rozporządzenia od uzyskania zgody ze strony wspólników w postaci podjęcia stosownej uchwały.

Słowa kluczowe: orzecznictwo Sądu Najwyższego, spółki kapitałowe, obrót udziałami w spółce z o.o., reprezentacja spółki kapitałowej, dywidenda

Bibliografia /

Borkowski M., Glosa do wyroku Sądu Najwyższego z dnia 16 marca 2006 r., III CSK 32/06, LEX 2010.

Borkowski M., Glosa do wyroku Sądu Najwyższego z dnia 9 lutego 2007 r., III CSK 311/06, LEX 2010.

Dumkiewicz M., Kodeks spółek handlowych. Komentarz, Warszawa 2020.

Frąckowiak J. [w:] Kodeks spółek handlowych, t. 2, Komentarz do art. 151–300, red. A. Kidyba, Warszawa 2018.

Gessel-Kalinowska vel Kalisz B., Udział kapitałowy w spółce z o.o., „Przegląd Prawa Handlowego” 2008/5.

Herbet A., Obrót udziałami w spółce z o.o., Warszawa 2002.

Herbet A. [w:] System Prawa Prywatnego, t. 17A, Prawo spółek kapitałowych, red. S. Sołtysiński, Warszawa 2010.

Kopaczyńska-Pieczniak K., Ustanie członkostwa w spółce z ograniczoną odpowiedzialnością, Kraków 2002.

Kwaśnicki R.L., Kożuchowski M., Skutki uchylenia uchwały wyrażającej zgodę na zbycie udziałów w spółce z o.o., „Prawo Spółek” 2008/3.

Nowacki A., Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością, t. 1, Komentarz. Art. 151–226, Warszawa 2018.

Nowacki A., Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością, t. 2, Komentarz. Art. 227–300, Warszawa 2021.

Opalski A. [w:] Kodeks spółek handlowych, t. 2A, Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością. Komentarz. Art. 151–226, red. A. Opalski, Warszawa 2018.

Osajda K., Zgoda na zbycie udziałów w spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w orzecznictwie Sądu Najwyższego, „Glosa” 2010/1.

Popardowski P., Wybrane zagadnienia prawne z zakresu prawa spółek handlowych rozpoznawane przez Sąd Najwyższy w latach 2012–2013, „Glosa” 2014/2.

Popiołek W., Nieważność uchwały zgromadzenia wspólników zawierającej zgodę na zbycie udziałów. Glosa do wyroku SN z dnia 16 marca 2006 r., III CSK 32/06, „Glosa” 2007/3.

Radwański Z., Problemy metodologiczne dogmatyki prawa cywilnego [w:] Zagadnienia metodologiczne prawoznawstwa. Materiały z sesji naukowej. Łódź 27–28 marca 1980 r., red. J. Wróblewski, Wrocław 1982.

Sołtysiński S., Glosa do wyroku Sądu Najwyższego z dnia 16 marca 2006 r., III CSK 32/06, „Orzecznictwo Sądów Polskich” 2007/3.

Strzelczyk K. [w:] Kodeks spółek handlowych. Komentarz. Tytuł III. Spółki kapitałowe. Dział I. Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością, red. R. Potrzeszcz, T. Siemiątkowski, Warszawa 2011.

Strzępka J.A., Zielińska A. [w:] Kodeks spółek handlowych. Komentarz, red. J.A. Strzępka, Warszawa 2015.

Tarska M., Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością. Istota. Ustrój. Funkcjonowanie, Warszawa 2003.

Tarska M., Udziały uprzywilejowane w spółce z ograniczoną odpowiedzialnością, „Prawo Spółek” 1999/12.

Zieliński A., Wyznaczniki reguł wykładni prawa, „Ruch Prawniczy, Ekonomiczny i Socjologiczny” 1998/3–4.

Ziemiński A., Podstawy sporów o „luki w prawie”, „Państwo i Prawo” 1996/2.

dr hab. Jerzy P. Naworski

Autor jest profesorem Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu, sędzią Sądu Okręgowego w Toruniu w stanie spoczynku (ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-9014-1338>).

Skutki orzeczenia sądu o pozbawieniu członka zarządu spółki z ograniczoną odpowiedzialnością pełnienia funkcji zarządcy – glosa do wyroku Naczelnego Sądu Administracyjnego z 22.07.2022 r., II GSK 1377/20

Sądy administracyjne nierzadko rozstrzygają istotne zagadnienia prawne z dziedziny prawa prywatnego. Niektóre z nich, w tym glosowany wyrok, dotyczą reprezentacji spółki kapitałowej niemającej zarządu. Naczelny Sąd Administracyjny trafnie uznał w nim, że orzeczenie sądu upadłościowego zakazujące jednemu członkowi zarządu spółki z ograniczoną odpowiedzialnością pełnienia funkcji reprezentanta spółki handlowej powoduje utratę zdolności do jej wykonywania, oraz przedstawił, w świetle teorii organów, skutki występowania takiej spółki w postępowaniu administracyjnym i w procesie sądowym. Wyrok nie tylko z tego powodu zasługuje na uwagę, lecz daje też asumpt do oceny opinii, zgodnie z którą orzeczenie, o którym mowa, nie powoduje wygaśnięcia mandatu zarządcy.

Słowa kluczowe: spółka kapitałowa, teoria organu, funkcja członka zarządu, orzeczenie sądu upadłościowego, wygaśnięcie mandatu

Bibliografia /

Adamus R., Prawo upadłościowe. Komentarz, Warszawa 2019.

Frąckowiak J. [w:] Kodeks spółek handlowych. Komentarz, red. W. Pyziół, Warszawa 2008.

Kidyba A. [w:] Kodeks spółek handlowych, t. 1, Komentarz do art. 1–300134, [komentarz do art. 300¹–300134 – M. Dumkiewicz], Warszawa 2022.

Naworski J.P., Przedsiębiorca w polskim prawie cywilnym (materialnym i procesowym) de lege lata i de lege ferenda, Toruń 2011.

Naworski J.P., Zasady reprezentacji spółki akcyjnej – glosa do postanowień Naczelnego Sądu Administracyjnego z 22.10.2020 r., II GZ 302/20 i z 28.09.2021 r., II GZ 305/21, „Glosa” 2022/2.

Naworski J.P. [w:] Kodeks spółek handlowych. Komentarz. Tytuł III. Spółki kapitałowe. Dział I. Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością, t. 2, red. T. Siemiątkowski, R. Potrzebny, Warszawa 2011.

Olszewski A., Wpływ orzeczenia zakazu prowadzenia działalności gospodarczej na mandat członka zarządu spółki kapitałowej, „Monitor Prawniczy” 2019/1.

Opalski A. [w:] Kodeks spółek handlowych, t. 2A, Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością. Komentarz. Art. 151–226, red. A. Opalski, Warszawa 2018.

Opalski A. [w:] Kodeks spółek handlowych, t. 3A, Spółka akcyjna. Komentarz. Art. 301–392, red. A. Opalski, Warszawa 2016.

Safjan M. [w:] System Prawa Prywatnego, t. 1, Prawo cywilne – część ogólna, red. M. Safjan, Warszawa 2007.

Stefański R.A. [w:] Kodeks karny. Komentarz, red. R.A. Stefański, Legalis 2023.

Suliński G. [w:] J. Bieniak, M. Bieniak i in., Kodeks spółek handlowych. Komentarz, Warszawa 2019.

Szumański A. [w:] S. Sołtysiński, A. Szajkowski, A. Szumański, J. Szwaja, Kodeks spółek handlowych, t. 2, Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością. Komentarz do artykułów 151–300, Warszawa 2014.

Szumański A. [w:] S. Sołtysiński, A. Szajkowski, A. Szumański, J. Szwaja, Kodeks spółek handlowych, t. 3, Komentarz do artykułów 301–458, Warszawa 2008.

Zimmerman P., Prawo upadłościowe. Prawo restrukturyzacyjne, Warszawa 2018.

dr Paweł Wrzaszcz

Autor jest adiunktem w Katedrze Postępowania Cywilnego na Katolickim Uniwersytecie Lubelskim Jan Pawła II, referendarzem sądowym w wydziale ksiąg wieczystych, ekspertem CEPEJ (ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-2062-9004>).

„Wyczerpanie trybu określonego ustawą” – rozważania wokół treści art. 145 ust. 1 Prawa upadłościowego – glosa do uchwały Sądu Najwyższego z 9.12.2021 r., III CZP 96/20

Sąd Najwyższy w glosowanej uchwale wypowiedział się w kontekście wpływu postępowania upadłościowego na postępowanie sądowe. Uznał, że dla wyczerpania trybu, o którym mowa w art. 145 ust. 1 ustawy z 28.02.2003 r. – Prawo upadłościowe i naprawcze, konieczne jest zaskarżenie odmowy uznania wierzytelności sprzeciwem do sędziego-komisarza, a w razie nieuwzględnienia sprzeciwu – wniesienie zażalenia do sądu upadłościowego. Tym samym Sąd Najwyższy stanął na stanowisku, że wierzyciel powinien wyczerpać w całości wszystkie środki zmierzające do uznania jego wierzytelności na liście wierzytelności i dopiero w sytuacji ich niepowodzenia ma możliwość kontynuowania postępowania i dochodzenia swoich roszczeń na drodze procesowego postępowania sądowego. Autor w treści artykułu odnosi się do rozważań Sądu Najwyższego, jak również wskazuje swoje spostrzeżenia i uwagi dotyczące wątpliwości interpretacyjnych glosowanej uchwały. Stawia tezę, że jednoczesne prowadzenie postępowania sądowego w postaci procesu cywilnego oraz prowadzenie postępowania upadłościowego może okazać się w wielu przypadkach zbyteczne, gdyż co do zasady zmierza ono do tego samego celu, tj. uzyskania tytułu egzekucyjnego dotyczącego tej samej wierzytelności. Dostrzega, że ustawodawca przewidział mechanizmy uniemożliwiające dublowanie tych postępowań, ale konieczna jest ich właściwa interpretacja i stosowanie tak, aby były one efektywne, co czyni przedmiotem glosy. Finalnie wskazuje na te przepisy prawa procesowego, gdzie ustawodawca powinien podjąć działania legislacyjne tak, aby zasady związane z prowadzeniem jednoczesnego procesowego postępowania sądowego i postępowania upadłościowego były jednoznaczne i klarowne dla stron postępowania, a przede wszystkim dla sądów.

Słowa kluczowe: postępowanie sądowe, postępowanie upadłościowe, zawieszenie postępowania, wyczerpanie trybu przewidzianego ustawą, podjęcie zawieszono postępowania, wezwanie do udziału w sprawie syndyka

Bibliografia /

Adamus R., Prawo upadłościowe. Komentarz, Legalis 2021.

Feliga P. [w:] System Prawa Handlowego, t. 6, Prawo restrukturyzacyjne i upadłościowe, red. A. Hrycaj, A. Jakubecki, A. Witosz, Warszawa 2016.

Gurgul S., Prawo upadłościowe. Prawo restrukturyzacyjne. Komentarz, Legalis 2020.

Hrycaj A., Podjęcie postępowania cywilnego dotyczącego wierzytelności podlegającej zgłoszeniu do masy upadłości zawieszono wskutek ogłoszenia upadłości pozwanego, „Monitor Prawa Handlowego” 2016/1.

Jakubecki A., Zedler F., Prawo upadłościowe i naprawcze. Komentarz, Warszawa 2010.

Janda P., Prawo upadłościowe. Komentarz, Warszawa 2017.

Machowska A., Pozew w postępowaniu cywilnym po ogłoszeniu upadłości pozwanego, „Monitor Prawniczy” 2017/20.

Wrzaszcz P., Wpływ ogłoszenia upadłości konsumenckiej na toczące się postępowanie sądowe – stan prawny po nowelizacji, „Forum Prawnicze” 2022/3.

Zieliński M., O wymogu „wyczerpania trybu określono ustawą” w rozumieniu art. 145 ust. 1 Prawa upadłościowego, „Monitor Prawniczy” 2018/24.

Zimmerman P., Prawo upadłościowe. Prawo restrukturyzacyjne. Komentarz, Warszawa 2022.

dr Michał Hejbudzki

Autor jest adiunktem w Katedrze Prawa Gospodarczego i Prawa Handlowego na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie (ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-0616-3938>).

Znaczenie faktycznego stopnia zużycia budynku przy ustalaniu wysokości sumy ubezpieczenia i wysokości szkody w obowiązkowych ubezpieczeniach budynków rolniczych – glosa do wyroku Sądu Najwyższego z 16.10.2019 r., II CSK 437/18

Zawarty w glosowanym orzeczeniu pogląd Sądu Najwyższego prowadzi do wniosku, że przy ustalania wysokości szkody w obowiązkowych ubezpieczeniach budynków rolniczych nie należy pomniejszać wysokości odszkodowania wyliczonego jako koszty przywrócenia budynku wchodzącego w skład gospodarstwa rolnego do stanu poprzedniego o współczynnik odpowiadający jego wcześniejszemu zużyciu. Szkada powinna być wyliczona przy uwzględnieniu faktycznego zużycia budynku, jeśli takowe wystąpiło, od dnia rozpoczęcia odpowiedzialności zakładu ubezpieczeń do dnia powstania szkody, a górną granicą odpowiedzialności pozwanego jest suma ubezpieczenia określona w umowie.

Słowa kluczowe: szkoda, odszkodowanie, suma ubezpieczenia, ubezpieczenia obowiązkowe, ubezpieczenie budynków rolniczych, rolnik, gospodarstwo rolne, działalność rolnicza

Bibliografia /

Nawracała J. [w:] Kontrakty na rynku ubezpieczeń. Komentarz do przepisów i warunków ubezpieczenia, red. D. Maśniak, Warszawa 2020.

Skawiński P. [w:] J. Miaskowski, K. Niezgoda, P. Skawiński, Ustawa o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych. Komentarz, Warszawa 2012.

Stelmachowski A. [w:] Polskie prawo rolne na tle ustawodawstwa Unii Europejskiej, red. P. Czechowski, M. Korzycka-Iwanow, S. Prutis, A. Stelmachowski, Warszawa 1994.

dr Michał Bieniak

Autor jest adwokatem (ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-8353-2453>).

Klauzula rebus sic stantibus w umowie o roboty budowlane – glosa do wyroku Sądu Apelacyjnego w Katowicach z 14.02.2022 r., V AGa 399/20

Zagadnienie waloryzacji zobowiązań lub – szerzej – wpływu zmiany stosunków na istniejące zobowiązania nabiera w dzisiejszych, niespokojnych czasach, coraz większego znaczenia. Przedmiotem rozważań w niniejszym opracowaniu jest przede wszystkim stosunek normy z art. 632 § 2 k.c. do ogólnej klauzuli rebus sic stantibus, znajdującej swój wyraz w art. 3571 k.c. Dokładna analiza prowadzi do wniosku, że – wbrew twierdzeniom glosowanego wyroku i części innych, wcześniejszych wypowiedzi orzecznictwa – art. 632 § 2 k.c. nie jest przepisem szczególnym w stosunku do art. 3571 k.c. W konsekwencji oba przepisy mogą znajdować zastosowanie do umowy o dzieło oraz – per analogiam – umowy o roboty budowlane.

Słowa kluczowe: klauzula rebus sic stantibus, umowa o roboty budowlane, umowa o dzieło, zmiana stosunków

Bibliografia /

Brzozowski A., Wpływ zmiany okoliczności na zobowiązania. Klauzula rebus sic stantibus, Warszawa 2014.

Chauvin T., Stawecki T., Winczorek P., Wstęp do prawoznawstwa, Warszawa 2013.

Domański L., Instytucje kodeksu zobowiązań. Komentarz teoretyczno-praktyczny. Część szczególna, t. 2, Warszawa 1938.

Gawlik Z., Klauzula rebus sic stantibus w znowelizowanym kodeksie cywilnym, „Nowe Prawo” 1990/10–12.

Gołaczyński J., Przesłanki stosowania klauzuli rebus sic stantibus obecnie i pod rządami kodeksu zobowiązań, „Przeгляд Prawa i Administracji” 1995, t. 31.

Jastrzębski R., Geneza i znaczenie klauzuli „rebus sic stantibus” w polskim prawie prywatnym, „Studia z Dziejów Państwa i Prawa Polskiego” 2010/13.

Kozieł G. [w:] Kodeks cywilny. Komentarz, red. M. Załucki, Warszawa 2023, Legalis.

Machnikowski P. [w:] Kodeks cywilny. Komentarz, red. E. Gniewek, Warszawa 2021, Legalis.

Malarewicz A., Wpływ zmiany stosunków na wykonanie zobowiązań, cz. 1, „Monitor Prawniczy” 2005/11.

Malarewicz A., Wpływ zmiany stosunków na wykonanie zobowiązań, cz. 2, „Monitor Prawniczy” 2005/12.

Osti G., Scritti giuridici, Milano 1973.

Przybyłowski K., Klauzula „rebus sic stantibus” w rozwoju historycznym, Lwów 1926.

Radwański Z., Olejniczak A., Zobowiązania – część ogólna, Warszawa 2020.

Robaczyński W., Powrót klauzuli rebus sic stantibus, „Palestra” 1991/11–12.

Robaczyński W., Sądowa zmiana umowy, Warszawa 1998.

Rosenblüth I. [w:] J. Korzonek, I. Rosenblüth, Kodeks zobowiązań. Komentarz, Kraków 1936.

Saczywko M. [w:] Kodeks cywilny, t. 2, Komentarz. Art. 353–626, red. M. Gutowski, Warszawa 2022, Legalis.

Strugała R., Ingerencja sądu w stosunek zobowiązaniowy na podstawie art. 3571 kc, „Państwo i Prawo” 2010/8.

Strugała R. [w:] Kodeks cywilny. Komentarz, red. P. Machnikowski, Warszawa 2022, Legalis.

Wiśniewski T. [w:] Kodeks cywilny. Komentarz. Księga trzecia. Zobowiązania, t. 1, red. G. Bieniek, Warszawa 2007.

Artur Hammermeister

Autor jest prawnikiem w międzynarodowej kancelarii (ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-0081-1765>).

Rezygnacja członka zarządu wieloosobowego a powstanie zarządu jednoosobowego – glosa do postanowienia Sądu Najwyższego z 27.05.2020 r., V CZ 22/20

Sąd Najwyższy w glosowanym orzeczeniu stawia kontrowersyjną tezę, wedle której rezygnacja jednego z dwóch członków zarządu dwuosobowego nie prowadzi do powstania zarządu jednoosobowego, nawet jeżeli w umowie spółki jest on dopuszczalny. Zgodnie ze stanowiskiem Sądu Najwyższego zarząd taki powstałby dopiero w momencie powołania zarządu w składzie jednoosobowym. Ze względu na potencjalnie negatywny wpływ komentowanego orzeczenia na praktykę obrotu należy postawić tezę – popartą szczegółową analizą poglądów doktryny i orzecznictwa – że w przypadku dopuszczenia przez umowę spółki zarządu w składzie jednoosobowym rezygnacja pozostałych członków zarządu wieloosobowego skutkuje automatycznie powstaniem zarządu jednoosobowego. Celem publikacji jest zaprezentowanie tezy, że przyjęcie wykładni przedstawionej przez Sąd

Najwyższy stanowi nietrafne rozszerzenie pojęcia zarządu kadłubowego jako niezgodnego z uchwałą wspólników, mimo zgodności z umową spółki.

Słowa kluczowe: zarząd kadłubowy, zarząd jednoosobowy, rezygnacja członka zarządu

Bibliografia/

Kidyba A. [w:] Kodeks spółek handlowych, t. 2, Komentarz do art. 151–300, red. A. Kidyba, Warszawa 2018.

Kurpyjańczyk D. [w:] Kodeks spółek handlowych. Komentarz, red. Z. Jara, Warszawa 2020.

Nowacki A., Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością, t. 1, Komentarz. Art. 151–226 KSH, Warszawa 2018.

Opalski A. [w:] Kodeks spółek handlowych, t. 2A, Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością. Komentarz. Art. 151–226, red. A. Opalski, Warszawa 2018.

Opalski A., Pabis R. [w:] Kodeks spółek handlowych, t. 2B, Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością. Komentarz. Art. 227–300, red. A. Opalski, Warszawa 2018.

Oliwier Nowak

Uniwersytet Warszawski (ORCID: <https://orcid.org/0009-0005-1007-7743>).

Wymagalność roszczenia z tytułu zapłaty droit de suite – glosa do wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie z 26.05.2021 r., I ACa 106/21

Celem glosy jest zajęcie stanowiska względem wykładni przepisów polskiego prawa autorskiego w zakresie wymagalności roszczenia o zapłatę droit de suite, dokonanej przez Sąd Apelacyjny w Warszawie w wyroku z 26.05.2021 r., I ACa 106/21. Zgodnie z orzeczeniem o powstaniu należności decyduje zawarcie umowy zobowiązującej do przeniesienia własności za zapłatą ceny, a nie jej wykonanie. Zdaniem autora argumentację Sądu należy ocenić krytycznie z uwagi na pominięcie wykładni celowościowej i językowej, które przemawiają za uznaniem, że uprawnienie droit de suite aktualizuje się dopiero w następstwie wykonania umowy odsprzedaży dzieła sztuki.

Słowa kluczowe: droit de suite, prawo autorskie, odsprzedaż utworu

Bibliografia /

Grzeszak T. [w:] Komentarz do ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych [w:] Ustawy autorskie. Komentarze, t. 1, Prawo autorskie i prawa pokrewne. Ochrona baz danych. Zbiorowe zarządzanie prawami autorskimi i prawami pokrewnymi, red. R. Markiewicz, Warszawa 2021.

Kozek-Kapuścińska A., Czy naliczanie droit de suite do ceny „spod młotka” jest zgodne z prawem?, <https://prawochronisztuke.pl/czy-naliczanie-droit-de-suite-do-ceny-spod-mlotka-jest-zgodne-z-prawem/> (dostęp: 16.06.2023 r.).

Niewęglowski A. [w:] Prawo autorskie. Komentarz, Warszawa 2021.

Rudak O., Wynagrodzenie z tytułu droit de suite przysługuje od sprzedaży dzieł – nie od tego, że sprzedający otrzymał cenę od kupującego, <https://czasopismo.legeartis.org/2021/10/wynagrodzenie-droit-suite-sprzedazy--egzemplarzy-utworow-uzyskania-naleznosci-sprzedajacego/> (dostęp: 16.06.2023 r.).

Traple E. [w:] Ustawa o prawie autorskim i prawach pokrewnych. Komentarz, red. J. Barta, R. Markiewicz, Warszawa 2011.

Tomasz Kolanowski

Autor jest sędzią Naczelnego Sądu Administracyjnego (ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-0439-4241>).

Skutki podatkowe uznania uchwały zgromadzenia wspólników o podziale zysku i wypłacie dywidendy za nieistniejącą – wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego z 4.04.2023 r., II FSK 1481/22

Prezentowane orzeczenie odnosi się do wielokrotnie poruszanego w orzecznictwie zagadnienia skutków podatkowych czynności prawnych dokonywanych w sferze prawa prywatnego. W tym przypadku sporna kwestia dotyczyła konsekwencji podatkowych uznania uchwały zgromadzenia wspólników o podziale zysku i wypłacie dywidendy za uchwałę nieistniejącą. W świetle art. 22 ust. 1 i art. 26 ust. 1 ustawy z 15.02.1992 r. o podatku dochodowym od osób prawnych podatek od dywidendy ma charakter zryczałtowany, a jego wyrażona w pieniądzu kwota zależy od uzyskanego dochodu. Podatek co do zasady podlega pobraniu przez płatnika będącego podmiotem dokonującym wypłaty dywidendy. O wysokości i warunkach wypłaty dywidendy rozstrzygają – w świetle art. 193 § 1–4 ustawy z 15.09.2000 r. – Kodeks spółek handlowych postanowienia uchwały zgromadzenia wspólników spółki z ograniczoną odpowiedzialnością. W poniżej zaprezentowanym orzeczeniu Naczelny Sąd Administracyjny zajmował się zagadnieniem skutków podatkowych nieistniejącej uchwały zgromadzenia wspólników. Sąd uznał ją za nieistniejącą ze względu na to, że została podjęta z udziałem podmiotów, które nie mogły być uznane za wspólników tej spółki. Wcześniejsza umowa nabycia przez nich udziałów spółki z o.o. była bowiem nieważna z powodu braku po stronie nabywców wymaganego w ich przypadku zezwolenia ministra właściwego do spraw wewnętrznych, na podstawie art. 3e ust. 2 i art. 6 ust. 1 ustawy z 24.03.1920 r. o nabywaniu nieruchomości przez cudzoziemców. Przedmiotem rozważań w uzasadnieniu wyroku stały się w szczególności podstawy stwierdzenia nieistnienia uchwały oraz odróżnienia tego przypadku od kategorii uchwały nieważnej.

Słowa kluczowe: podatek dochodowy, podział zysków, wypłata dywidendy, nieważność uchwały zgromadzenia wspólników, nieistniejąca uchwała zgromadzenia wspólników

dr Artur Bogucki, LL.M

Autor jest adiunktem w Zakładzie Prawa Podatkowego Szkoły Głównej Handlowej w Warszawie, prawnikiem i ekonomistą (ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-9616-3159>).

Wysokość opłaty od środków spożywczych w związku z zawartością cukrów i substancji słodzących – glosa do wyroku Naczelnego Sądu Administracyjnego z 22.11.2022 r., III FSK 934/22

W glosowanym wyroku Naczelny Sąd Administracyjny odniósł się do istotnego zarówno dla teorii, jak i praktyki zagadnienia determinującego wysokość opłaty od środków spożywczych (tzw. podatku cukrowego) od zawartości cukrów oraz substancji słodzących dodanych przez producenta napoju na etapie produkcji. Stanowi on ważną wypowiedź judykatury w odniesieniu do sposobu obliczania opłaty, według której bez znaczenia dla jej obliczenia pozostaje ilość cukrów występujących naturalnie. Zdaniem autora prawodawca dokonał wyraźnego wyłączenia z przedmiotu opodatkowania cukrów występujących naturalnie. Co za tym idzie, żaden z przepisów regulujących opłatę od środków spożywczych nie stanowi podstawy rozszerzenia obowiązku daninowego o tę kategorię środków. Taki wniosek wypływa nie tylko z wykładni językowej art. 12a ust. 1 i art. 12b ust. 1 ustawy z 11.09.2015 r. o zdrowiu publicznym (Dz.U. z 2022 r. poz. 1608), ale także z wykładni systemowej i celowościowej.

Słowa kluczowe: opłata od środków spożywczych, podatek cukrowy, Ordynacja podatkowa, cukry, substancje słodzące

Bibliografia /

Bogucki S., Romanowicz M., Problem ekwiwalentności opłaty skarbowej w przypadku złożenia pełnomocnictwa lub prokury, cz. 1, „Przegląd Podatków Lokalnych i Finansów Samorządowych” 2014/8.

Brzeziński B., Opodatkowanie niepożądanego społecznie konsumpcji. Wprowadzenie do tematyki, „Kwartalnik Prawa Podatkowego” 2021/1.

Drozdowski E., Podatek cukrowy, czyli o zasadzie prawidłowej legislacji i prawdopodobnym braku konsekwencji jej naruszenia, „Przegląd Podatkowy” 2021/8.

Kosikowski C., Źródła prawa podatkowego w świetle Konstytucji, „Glosa” 1999/7.

Mastalski M., Prawo podatkowe, Warszawa 2021.

Matarewicz J., Wybrane zagadnienia dotyczące nowej opłaty cukrowej obowiązującej od 1.1.2021 r., „Monitor Podatkowy” 2020/12.

Mączyński D., Niekonstytucyjność przepisów o podatku akcyzowym, „Państwo i Prawo” 2002/10.

Miemiec W., Borszowski P., Pojęcie podatku i prawa podatkowego [w:] Prawo podatkowe z kazuami i pytaniami, red. P. Borszowski, Warszawa 2018.

Miernik A., Problematyka charakteru prawnego opłaty od środków spożywczych, „Kwartalnik Prawno-Finansowy” 2020/2.

Nowacki J., Studia z teorii prawa, Kraków 2003.

Nowak I., Podatki nazywane opłatami w imię maksymalizacji dochodów budżetowych – zarys problematyki, „Kwartalnik Prawa Podatkowego” 2022/2.

Romanowicz M., Zakres przedmiotowy opłaty skarbowej [w:] S. Bogucki, M. Romanowicz, K. Winiarski, Opłata skarbowa. Komentarz, Warszawa 2021.

Serlikowska A., Opłata od środków spożywczych (opłata cukrowa) – wybrane zagadnienia prawne, „Przegląd Prawa Publicznego” 2022/1.

Werner A., Wierzbicki J., Dysfunkcje prawotwórstwa podatkowego – pokusa nadużycia i iluzja fiskalna w działalności władz polskich, „Doradztwo Podatkowe” 2021/9.

Winiarski K., Podstawa opodatkowania [w:] S. Bogucki, G. Liszewski, P. Smoleń, J. Szczygieł, K. Winiarski, Podatek od spadków i darowizn. Komentarz, Warszawa 2021.

dr Aleksander Hetko

Autor prowadzi kancelarię radcy prawnego (ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-4831-2615>).

dr Michał Możdzeń-Marcinkowski

Autor jest adwokatem i pracownikiem naukowym na Uniwersytecie Warszawskim (ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-9345-0013>).

Udział w autorstwie tekstu:

Aleksander Hetko – 50%

Michał Możdzeń-Marcinkowski – 50%

Polski Fundusz Rozwoju SA jako podmiot wykonujący zadania publiczne. Głos w dyskusji na podstawie orzecznictwa Naczelnego Sądu Administracyjnego

W orzecznictwie WSA w Warszawie, który jest właściwy dla kontroli procesu udzielania informacji publicznej przez Polski Fundusz Rozwoju SA (PFR), zarysowała się słuszna tendencja traktowania tego funduszu jako podmiotu wykonującego zadania publiczne i gospodarującego środkami publicznymi, a więc zobowiązanego w tym zakresie do udzielania informacji publicznej. Tendencję tę może niestety zmienić ostatnia aktywność NSA, który w pewnym sensie relatywizuje publicznoprawną kwalifikację działań i statusu prawnego. Taki bowiem wydzźwięk może mieć treść orzeczenia NSA uchylającego i przekazującego do ponownego rozpoznania wyrok WSA nakazujący PFR udzielenie informacji publicznej. W artykule autorzy wskazują, że obok pogłębiania problemów natury ustrojowo-prawnej w identyfikowaniu nowych tworów organizacyjnoprawnych wykorzystujących pieniądze i władztwo publiczne, dodatkowo niepożądanym efektem orzeczenia NSA będzie uniemożliwienie szybkiego dostępu do informacji publicznej. Kontrola bieżących działań podmiotów publicznych została zatem dodatkowo osłabiona instancyjnym wydłużeniem formalnoprawnej ścieżki dostępu do informacji publicznej. Taka sytuacja nie jest do pogodzenia z koncepcją praworządnego państwa. Tak samo nie jest do pogodzenia z tą

konceptą uznanie, że rozstrzygnięcia PFR w sprawach indywidualnych, w ramach gospodarowania środkami publicznymi i dystrybuowania pomocy publicznej w istocie nie podlegają kontroli sądu administracyjnego ani żadnemu innemu sądowi krajowemu.

Słowa kluczowe: Polski Fundusz Rozwoju (PFR), dostęp do informacji publicznej, organ administracyjny w znaczeniu funkcjonalnym, droga sądownoadministracyjna w sprawach indywidualnych rozstrzygnięć PFR SA, sądowa kontrola administracji, ucieczka administracji w formy prywatnoprawne, prywatyzacja zadań publicznych

Bibliografia /

Adamiak B., Z problematyki właściwości sądów administracyjnych (art. 3 § 2 pkt 4 p.p.s.a.), „Zeszyty Naukowe Sądownictwa Administracyjnego” 2006/2.

Adamiak B. [w:] System Prawa Administracyjnego, red. R. Hauser, Z. Niewiadomski, A. Wróbel, t. 9, B. Adamiak, J. Borkowski, A. Skoczylas, Prawo procesowe administracyjne, Warszawa 2010.

Agopszowicz A. [w:] A. Agopszowicz, Z. Gilowska, M. Taniewska-Peszko, Zarys prawa samorządu terytorialnego, Katowice 1997.

Biernat S., Prywatyzacja zadań publicznych. Problematyka prawna, Warszawa–Kraków 1994.

Brzozowska-Pasieka M., Instytucja kultury jako podmiot zobowiązany do udostępniania informacji [w:] M. Brzozowska-Pasieka, K. Pawlik, Dostęp do informacji publicznej w instytucjach kultury, Warszawa 2019.

Chmaj M. [w:] M. Bidziński, M. Chmaj, P. Szustakiewicz, Ustawa o dostępie do informacji publicznej. Komentarz, Warszawa 2015.

Cwalińska J.M., Prywatyzacja zadań publicznych – przyczynek do dyskusji, „Przegląd Prawa Publicznego” 2020/3.

Drachal J., Jagielski J., Stankiewicz R. [w:] Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi. Komentarz, red. R. Hauser, M. Wierzbowski, Warszawa 2011.

Filipek J., Elementy strukturalne norm prawa administracyjnego, Warszawa–Kraków 1982.

Gregorczyk D., Legalność jako kryterium sądowej kontroli decyzji administracyjnych, Warszawa 2018.

Kijowski D.R., Czy cywilnoprawne formy działania administracji cywilizują jej podejście do spraw obywateli? [w:] Cywilizacja administracji publicznej. Księga jubileuszowa z okazji 80-lecia urodzin prof. nadzw. UW dr. hab. Jana Jeżewskiego, red. J. Korczak, Wrocław 2018.

Kijowski D.R., Ucieczka administracji publicznej w sferę prawa cywilnego [w:] Współczesne zagadnienia prawa i procedury administracyjnej. Księga jubileuszowa dedykowana Prof. zw. dr. hab. Jackowi M. Langowi, red. M. Wierzbowski, Warszawa 2009.

Kwaśniak A., Spółka prawa handlowego jako podmiot zobowiązany do udostępnienia informacji publicznej – glosa do wyroku Naczelnego Sądu Administracyjnego z 7.07.2022 r., III OSK 1704/21, „Glosa” 2023/1.

Łętowska E., Szwindel ustawodawstwa antycovidowego – ucieczka podmiotów prawa publicznego w status prywatnoprawny, <https://konstytucyjny.pl/szwindel-ustawodawstwa-antycovidowego-ucieczka-podmiotow-prawa-publicznego-w-status-prywatnoprawny/> (dostęp: 14.06.2023 r.).

Pietrzykowski K., Glosa do uchwały NSA z 11.04.2005 r., I OPS 1/05, „Zeszyty Naukowe Sądownictwa Administracyjnego” 2006/2.

Sarnecki P., Glosa do uchwały NSA z 11.04.2005 r., I OPS 1/05, „Przegląd Sejmowy” 2005/6.

Słownik języka polskiego PWN, <https://sjp.pwn.pl/sjp/dotyczyc;2453816.html> (dostęp: 14.06.2023 r.).

Stahl M., Prawo do sądu [w:] Prawo administracyjne. Pojęcia, instytucje, zasady w teorii i orzecznictwie, red. M. Stahl, Warszawa 2013.

Stankiewicz R., Inne akty lub czynności z zakresu administracji publicznej jako przedmiot kontroli sądu administracyjnego (art. 3 § 2 pkt 4 p.p.s.a.), „Przegląd Prawa Publicznego” 2010/11.

Szremski J., Organy administracji publicznej w znaczeniu funkcjonalnym w jurysdykcyjnym postępowaniu administracyjnym – próba klasyfikacji, „Młody Jurysta” 2020/3.

Szydło M., Spółka akcyjna jako podmiot administracji publicznej, „Rejent” 2002/5.

Tarnacka K., Prawo do informacji w polskim prawie konstytucyjnym, Warszawa 2009.

Tarno J.P., Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi. Komentarz, Warszawa 2008.

Tarno J.P. [w:] J.P. Tarno, W. Chróścielewski, Postępowanie administracyjne i postępowanie przed sądami administracyjnymi, Warszawa 2011.

Wilk B., Spółka handlowa jako podmiot zobowiązany do udostępniania informacji publicznych, „Rejent” 2015/8.

Zacharko L., Prywatyzacja zadań publicznych. Studium administracyjnoprawne, Katowice 2000.

Zimmermann J., Prawo do sądu w prawie administracyjnym, „Ruch Prawniczy, Ekonomiczny i Socjologiczny” 2006/2.